

EEN EEUW NGF

De Nederlandse Golf Federatie bestaat een eeuw. In 1914 werd het Nederlands Golf Comité opgericht, waar de NGF uit is voortgekomen. Albert Bloemendaal blikt terug op het honderd-jarig bestaan van de NGF.

Albert Bloemendaal

Golf was in de begindagen geen sport voor de lagere klassen'

Hoe anders het beginnen van een nieuwe organisatie was in de tijd dat golf in Nederland begon, blijkt wel uit de onbekommerd eenvoudige wijze waarop golfclubs tot stand kwamen. In het kort kwam het er op neer, dat enkele heren – en dat mag best wel enige nadruk krijgen, ook dames – na kennismaking met golf in Engeland, tot de slotsom kwamen dat golf een plezierige bezigheid was en dat er ook in de eigen omgeving een begin mee moest worden gemaakt.

Een Schotse golfprofessional werd naar Nederland gehaald om de aanleg van de eerste negen holes in Nederland te verzorgen. Deze negen holes in Wassenaar zouden de grondslag gaan vormen voor golf in Nederland. Dat was in 1893.

“Een Schotse golfprofessional werd naar Nederland gehaald om de aanleg van de eerste negen holes te verzorgen.”

Golf was destijds een aangelegenheid voor de upper ten van ons land. Ook in de twee volgende jaren, toen nog eens twee golfclubs werden opgericht, was dat het geval. In veel opzichten kwamen de eerste drie golfclubs op vergelijkbare wijze tot stand. Men kwam bijeen, nam een besluit en ging aan het werk. Het was een eenvoudige zaak.

“Men kwam bijeen, nam een besluit en ging aan het werk. Het was een eenvoudige zaak.”

Kijkend naar de ontwikkeling van golf in Nederland valt het op dat er drie periodes onderscheiden kunnen worden, met bovendien qua deelnemers een merkbaar eigen karakter. In de vroegste periode, van 1893 tot 1895, waren de leden vooral afkomstig uit de adel. In de middenperiode, van 1910 tot 1914, waren de leden afkomstig uit de omgeving van de banken en de grote handelshuizen. En in de latere periode, van 1925 tot 1935, kwamen de leden overwegend uit de industriële wereld.

In de beginfase van het Nederlandse golfen, hield slechts een handvol liefhebbers zich met de sport bezig. Maar hoe kregen die paar deelnemers dan de financiering van een baan inclusief het onderhoud rond?

Het antwoord ligt in het feit dat men zich golf voorstelde als het voortslaan van een bal. Dat gebeurde binnen een daarvoor aangelegd perceel grond en totdat de bal in een kuiltje lag. Een kort gemaaide heide vonden ze destijds best bespeelbaar en een stukje gras werd gebruikt als putting green. De kosten werden zodoende gedrukt.

“Uit dit initiatief, nu honderd jaar geleden, is de huidige Nederlandse Golf Federatie ontstaan.”

Voor de aanleg van de Haagsche werd bijvoorbeeld voor fl.125,- per jaar een weiland gepacht. De aanleg geschiedde volledig in handarbeid.

Bij dit alles moet wel worden bedacht dat de bereikbaarheid van een golfbaan op zichzelf al een probleem kon zijn. In de vroege jaren van de vorige eeuw, waren er nauwelijks verharde wegen. In de periode tot 1918 werd voor het oprichten van een golfclub een grote mate van vindingrijkheid en doorzetting verlangd.

In 1914 werd het initiatief genomen voor het oprichten van een Nationaal Golf Comité. Uit dit initiatief, nu honderd jaar geleden, is de huidige Nederlandse Golf Federatie ontstaan.

Tegelijkertijd moet wel worden beseft dat golf in die dagen nog steeds aanmerkelijk verschilde van wat wij nu kennen. Alleen al de materialen. Vóór 1900 werd nog gespeeld met een bal van guttapercha, de zogenaamde *gutty*, waarin kuiltjes – of bobbeltjes – waren aangebracht zodat de bal een wat rechte vlucht had. Vroeg 1900 kwam de moderne bal. Een harde kern met daaromheen gewonden elastiekdraad. Die vloog minstens twintig meter verder. Kortom, golf begon met het verstrijken van de eerste jaren pas te lijken op wat het in de vele jaren daarna zou worden.

De periode na de Eerste Wereldoorlog was voor de strijdende landen totaal gericht op herstel. Er was schaarste alom, ook aan geld. Dat duurde een aantal jaren en pas halverwege de jaren twintig begon er een nieuwe periode van vooruitgang. Vooral in ondernemende zin en dat

werd duidelijk in de gebieden waar een vernieuwende industrie vers elan aanreikte.

Twente en het gebied rondom Eindhoven waren toonaangevend: textiel- en metaalindustrie in Twente en elektronische industrie in Eindhoven en West-Brabant. In minder dan een tiental jaren werden maar liefst negen golfbanen aangelegd, waarvan slechts twee in de niet-industriële sector. Besluitvaardigheid was het kenmerk van die periode. Gemiddeld duurde het niet meer dan een jaar vanaf het moment van het besluit tot de oprichting van een club tot het in gebruik nemen van de nieuwe baan.

Ook het spelpeil nam toe. Onder andere door het organiseren van een competitie. Volledig landelijk was de competitie niet. Vier clubs beneden de rivieren moesten het tot midden jaren dertig doen zonder bruggen over Maas en Rijn.

In de periferie van het IJsselgebied kwamen twee nieuwe initiatieven tot stand: de Hattemsche en de Sallandsche. De Hattemsche introduceerde in 1931 een nieuwigheid: een clubhuis annex hotel. Aan de andere kant van de IJssel duurde het wat langer.

Opmerkelijk is dat in Rotterdam en Amsterdam pas midden jaren dertig een golfclub tot stand kon komen. Beide clubs hadden de pech dat enkele jaren na de oprichting de Tweede Wereldoorlog uitbrak en golfterreinen tot militair gebied werden verklaard.

Midden jaren dertig bestonden er zestien golfclubs die toekomstbestendig zouden blijken. Daar moet wel bij aangetekend worden dat golf buiten de eigen omgeving nauwelijks bekend was. Met landelijk minder dan drieduizend deelnemers, van wie bovendien een niet al te groot percentage uit werkelijk wedstrijd georiënteerde spelers bestond, was dat ook te begrijpen. Ook het golf zelf uit die jaren was bepaald anders dan wij ons nu, met 375.000 deelnemers nog kunnen voorstellen.

Op de eerste plaats was ballotage een vast gegeven, zoals ook een caddie een vanzelfsprekendheid was. In de wintermaanden werd, zeker in de vroegere jaren, niet gespeeld.

Dat alles neemt niet weg dat golf wel degelijk een plaats in de maatschappij had veroverd. In 1937 ontstond het eerste tijdschrift dat geheel aan golf was gewijd, het maandblad *Golf*, de voorloper van wat nu *Golf Journaal* is. Niettemin bleef golf tot 1945 een marginale sport die de nodige aandacht kreeg omdat de deelnemers nu eenmaal overwegend publieke figuren waren.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog kregen de Nederlandse golfclubs het zwaar te verduren. Aan de kust kregen de

golfbanen geen schijn van kans. De kustverdediging die de bezetter wenste aan te leggen, bekend geworden als de Westwall, ploegde zich dwars door de banen van de Kennemer, de Noordwijkse en de Domburgse golfclubs. Deze laatste werd al vanaf 1940 in beslag genomen. De Haagsche werd bovendien verkozen als een domein van der Reichs Kommissar Seyss Inquart.

“Tijdens de Tweede Wereldoorlog kregen de Nederlandse golfclubs het zwaar te verduren.”

De banen bij Arnhem vielen in de meidagen van 1940 én in de geallieerde opmars van 1944 ten prooi aan de zich daar afspelende veldslagen. Andere banen werden oefengebied voor tanks of er werd luchtdoelartillerie geplaatst, vooral op die van de IJssellinie. Het is daarom verbazingwekkend hoe kort na 1945 de Nederlandse golfbanen weer in gebruik werden genomen. Al was het dan met een aanzienlijk kleiner ledenbestand. Sommige clubs moesten wat langer wachten, zoals de Domburgsche die tot 1952 met betonnen resten zat uit de oorlogstijd. Het gezamenlijk ledental van de clubs bleef bescheiden. Een eerste teken van hernieuwd enthousiasme was in 1950 bij Groningen. Daar kwam de eerste naoorlogs golfclub tot stand. Maar tot 1970 zouden niet meer dan een kleine zeventuizend leden het Nederlandse golflandschap bevolken.

Tegenwoordig zijn er weer 375.000 golfers in Nederland. En dat komt mede doordat de kijk op golf in de Nederlandse maatschappij is veranderd. Waar eerder het lidmaatschap van een club vooraan stond, komt nu de faciliteit *golfbaan* op de eerste plaats. Golf spelen op een baan van eigen keuze.

Deze tekst is ontleend aan het boek *De beginjaren van de Golfsport in Nederland*.